

Kulttuur- da čēāppōs-sue'rij kōōskōsorganisaatio KULTA rō Ee'ttiikkā'ddvaalprogramm 2023

Kulttuur lij ōhttsaž kapital – kulttuurbudje'tt prosentta!

Kulttuur stanaad šorrunnumuž da ķēāll'jemvuōđ da lij mij leāmm'mōōžž māinn. Jie'lli da raavās kulttuur tuārjjad jōggasaž huāllainsmāttmōōžž, pue'rrjie'llem da kriiskīōrddāmvuōđ. Kulttuur puu'tat māāngnalla jāānab ko valdia tōn teāggat.

Mātt'tōs- da kulttuurministeria kulttuurbudje'tt lij sue'rij vie'lt'te'mes vuāđđteāggatōs. Ku'ķesāiggasaž da juārbte'mes teāggatōsvuāđđ lij vaikkteei toimmjummuž oudldōs. Tāāvtōs teāggatōōzž pāā'jeem diōtt prosee'nt rājja valdia budje'ttest lij veeidsānji primmum. Ee'jj 2022 budjetta vee'rdee'l tōt miārkkšāāvvči 122,2 miljoon eeu'r lāāzttōōzž.

Što kreevsōs sue'rijin vuāžžat Lāā'ddjānnam šorrunnumuž poojāsnoonaš, juō'ķķ pāārnast fe'rttai lee'd vuōiggādvuōtt kulttuure, čēā'ppvuō'tte da kulttuurārbbā tue'jje'e'jen da ķiōččlāsttjen, da lāā'ddnii'ķķin fe'rttje lee'd ōōutverddsāž vuei'ttemvuōđ vuāssōōttād kulttuurjie'llma. Kulttuur rāāj jōōrunnumuž – nu'tt ekonoomlāž go še jōggasaž.

1. Kreevsōs sue'rijin Lāā'ddjānnam šorrunnumuž poojāsnoonaš

Kreevsōs sue'rijin lij miārkkteei ekonoomlāž da tuājjtō'tti vaikkōs tōi kulttuurlāž āārv lāā'ssen. Tōk tuārjje vū'vddoudnummuž, vuu'di jie'llemviōgg da rā'jje jie'llemvue'ķķrajjsest mānggbeāllsab. Kulttuur- da čēā'ppvuōtt-ta'rijjummuž raavad še kāāzkkōs-sue'rijid. Kreevsōs sue'ri jōōrunnumuž tuārjjad Lāā'ddjānnam ķēāll'jeei šōōdmōōžž prograamm da tāāvtōōzž iilneutraalvuōđāst, te'l tōi jōōrunnumuž vuāđđāāvv aunašte'mes āārvlāāzttō'sse.

Māi'd ōōlgči tue'jjeed.

Mij e'tķķēep, što kreevsōs sue'ri BKT-vue'zz šōōdeet takaieuroopplāž tāssa da kreevsōs sue'ri tāimjee'ji meeraikōskksaž ķēāštōōttāmōōd raaveet. Oou'deet ōđđ kreevsōs sue'ri pōrggsi šōōdmōōžž. Tuārjjeet pōrggsi da čēāppōs- da kulttuurtoi'mmjee'ji ōhttsažtuāj kuhttu ārvvlāā'zz jōōrunnumuž diōtt. Viiggāt ooudās kulttuurturiism. Äu'ķķēet kulttuur vue'ssen jānnamkartt-tuāj, što Lāā'ddjānnam toobde'če innovatiivlāž da miōllkie'ssi jānmen. Nāāneet kreevsōs sue'ri māānghāmmsaž ekosystee'm, ko'st čēāppōōzž ārvv da tōn kaauplāž ārvv tuārjjee kuei'mm kuei'meez. Pōōžžtet Creative Business Finland toimmjummuž da tōn kāāzkkōōzžid viiggāt ōinn ooudās va'stteed še čēāppōs- da kulttuursue'ri meeraikōskksōōvmmōōžž taarbid. Raaveet kulttuurviikkummša da meeraikōskksaž ōhttsažtuōjju čijlmōōvvi organisaatioid da raajāt aunnsate'mes ārvvlāā'zz nu'tt, što raaveet kreevsōs silttummuž jee'res tāimmsue'rijin.

2. Päärnain lij vuõiggâdvuõtt kultuu're tue'jje'ejen da kíõččlá'sttjen

Päärnast da nuõrâst fe'rttai lee'd vuõiggâdvuõtt kreevsõsvuõ'tte da čeäppõõzz tue'jjummša da kíõččlásttmõ'sše – jälstemsââ'jest da vää'rkõsvuõđâst huõlkâni. Päärna vuõiggâdvuõtt čeäppõ'sse, kultuu're da kulttuurärbba lij kïdd vuõrâsommui tuâjain. Vue'kkšõs päärnaikulttuur kuâđđ kíõj, kââ'tt kuâdd kee'jjmie'ldd jie'llem. Čeäppõsmâtt'tõs da -šõddee'm veekk ooudâs kreevsõs da kriittlaž jorddmõõžž di oou'dad kíõttisilttõõzzid, mii lij oudldõs odđnallšem õhttsažkââ'dd rä'tkkummši raajmõõžžâst da fi'ttjummšest.

Mâi'd õõlgči tue'jjeed.

Päärnai da nuõri tää'ssärvsaž da vuállamlaaggan âarrai kulttuurkääzzkõõzzin fe'rttai ââ'nned huõl. Kulttuur veäka nââneet päärnai di nuõri jiõggasaž kriiskeäll'jemvuõđ. Mij täävtõssân lij, što juõ'kk Lää'ddjânnmest jälsteei päärnaž da nuõrr lij kulttuuršõddeemplanâst mie'ldd. Poou'tet kulttuur pohttam rämm vue'ssen ouddpeâmm, vuâđđškooul, nuu'bb tää'zz mättjummsid da nuõrituâj, što nuõr miõltiõrvsvuõtt raave'ci da teaddõõzz hiâlpte'če. Ainsmââ'ttet, što vue'ssen päärnai staarjõõttmõõžž Lää'ddjânnam maall, juõ'kk päärnže kâunnai šiõttâl kulttuurstaarjõs škoolpeei'v õhttvuõđâst. Viiggât ooudâs lookkmõõžž da lookkâmsilttõõzz õhttsažtuâjast jie'res tãimmsue'rjivui'm. Juõ'kkšââ'jest Lää'ddjânnmest fe'rttai lee'd vuei'ttemvuõtt ouddned še ämmatvuõđ pälggsa – da suârgga valmštõõvvi nuõrin âlgg lee'd vuei'ttemvuõtt piâssâd karriââ'rest õõudârra. Čeäppõõzz vuâđđmâtt'tõõzz raaveet vue'ssen škoultemsystee'm.

3. Pukid õõutverddsaz vuõiggâdvuõtt kultuu're da čeäppõ'sse

Õõutverddsaz vuei'ttemvuõđ kultuu're lââ'zste vuässadvuõđ da kie'ppee jie'resärvsvažvuõđ. Kulttuurvuässõõttmõš raavad kriiskïõrddâmvuõđ da miõl pue'rrjie'llem – pukin õõlgči lee'd tõõzz vuõiggâdvuõtt. Kulttuur vie'kkat fi'ttjed jijjâs da jeârrsid. Kulttuurvuässõõttmõš oou'dad pue'rrjie'llem da tiõrvâsvuõđ, tuâsttai sosiaal'laž polarisaatio vuâstta da raavad demokratia. Kulttuur lââ'zzat jii'jjes jie'llmest kíõččlõsttum tãâđvažvuõđ. Juõ'kkkast fe'rttai lee'd kulttuur kuânstivui'm vuei'ttemvuõtt kíõtt'tõõllâd jii'jjes identitee'tt. Õõutverddsazvuõđ lââ'zztummuš tuârjjad keäll'jeei ouddnummuž liinj. Kulttuurvuässõõttmõš kie'ppad õhttnažvuõđ da lââ'zzat õhttsallâšvuõđ.

Mâi'd õõlgči tue'jjeed.

Lââ'zztet vuei'ttemvuõđid staarjõõttâd kulttuur, jaukkeet kulttuurvuässõõttmõõžž cõglđõõzzid da nãâi't uu'cceet jeä'rdõõzzid jie'res narodjoouki kõskksaž kulttuurvuässõõttmõõžžâst. Ainsmââ'ttet vâ'llj da määngpeällsaž kulttuurta'rjjummuš juõ'kknallšem oummid. Raaveet kulttuur da čeäppõõzz vooudlaž vuâžžmõõžž õhttsažtuâjast koo'ddivui'm, pue'rrjie'llemvuu'divui'm da mäddkoo'ddivui'm. Jii'jjesnallše'mes kulttuur vie'kkat, što še härvva jälstum vuu'd pâ'sše jie'llemviõkksân. Vãâ'ldet lokku kulttuurkääzzkõõzzin kíõli da kulttuuri ke'rjj – oummui määngnallšemvuõtt. Lää'mesoummid še âlgg staaneed vuõiggâdvuõtt kultuu're. Lââ'zztet kaاونõõttmõõžžid da vuârrmainstummuž õhttsažkââ'ddest kulttuur kuânstivui'm. Tãt miârkkšââvv tõt, što kulttuurâst fe'rttai lee'd vue'ss juõ'kk halltõõzz kõskksaž oummui jie'llemkvalitee'tt pue'reei politiikkprograammid, mâ'te ââ'kkprograamm, õhttnažvuõttstrategia da demokratiaprograamm. Kulttuur âlgg viikkâd vue'ssen dommtõõttãm kääzzkõõzzid(lãâddas kotouttamispalvelu).